

**ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ**

ΟΙ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ ΑΠΟ ΤΙΣ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΕΣ

κυρία ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΥ ΦΑΝΗ

κυρία ΠΑΠΠΑ ΝΕΚΤΑΡΙΑ

του ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟΥ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ: ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΑΜΑΡΓΙΑΝΑΚΗΣ

www.orionidef.gr

A. Περίληψη κειμένου

Στο δοθέν κείμενο ο Α. Τερζάκης καταθέτει τους στοχασμούς του σχετικά με τα εφόδια που προσφέρει το βιβλίο στη σφυρηλάτηση μιας αυτοδύναμης προσωπικότητας και την προσφορά του, ιδιαίτερα στη σημερινή εποχή, μια εποχή πολιτιστικής καμπής. Σύμφωνα με το συγγραφέα όταν ο άνθρωπος διαθέτει ηθική ισορροπία, έχει τη δυνατότητα να επιλέγει, βιβλία της αρεσκείας του, που συγκροτούν πνευματικά την προσωπικότητα του και προάγουν τη διαδικασία του δημοκρατικού διαλόγου. Αυτή τους η προσφορά είναι έκδηλη ιδιαίτερα σε αυταρχικές εποχές. Κατά τη διάρκεια τέτοιων περιόδων δέχονται πολεμική από τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, τα οποία αποδυναμώνουν (την αξία των βιβλίων). Τα τελευταία όταν λειτουργούν ως μέσο προπαγάνδας οδηγούνται στην απώλεια των αρετών τους. Παρ' όλα αυτά δεδομένου ότι παρατηρείται πολιτισμική καθίζηση τα βιβλία έχουν τη δύναμη να οδηγούν τον κόσμο σε ανέλιξη αφού μέσω αυτών επέρχεται ισορροπία και ο άνθρωπος αποκτά ηθικοπνευματικό σθένος.

B1.

Με τη μελέτη βιβλίων ο αναγνώστης ωριμάζει και πολλαπλασιάζει τις πνευματικές του αξιώσεις, οξύνει την κρίση, ενισχύει τον προβληματισμό, κατακτά αντιληπτική ευρύτητα και δημιουργική ανεξαρτησία της σκέψης. Κι αυτό γιατί κάθε βιβλίο εδραιώνει έναν ενεργό ανοικτό διάλογο με αντίπαλες θέσεις, διαφορετικές ιδεολογικές προσεγγίσεις που προωθούν τη γόνιμη πάλη, τη δημιουργική διαμάχη ιδεών αντίρροπων, ώστε με θέσεις αντιθέσεις-παραδοχές-απορρίψεις ο νους προσεγγίζει την αλήθεια. Άλλωστε «η διαφωνία τροφοδοτεί τη σκέψη, ενώ ο

αντίλογος είναι κεντρί διαρκείας που φωτίζει το δρόμο της πνευματικής αναζήτησης.

B2. α) «Βολταίρος»

Η επίκληση στην αυθεντία, η αναφορά σε μια πνευματικά καταξιωμένη προσωπικότητα, ένα μέγεθος πνευματικό από το συγγραφέα χρησιμοποιείται για την ενδυνάμωση της επιχειρηματολογίας την ενίσχυση της πειστικής δύναμης και αξιοπιστίας του κειμένου.

B2. β) 1^ο Ο πολιτισμός έχει πάρει στραβό δρόμο ....

2^ο ... να οπλίζει τη δημιουργική φαντασία

3^ο ... να ανάβει το μάτι

4^ο ... να ψυχώνει το χέρι

B3. α) Αντώνυμα

Ετερόφωτος → αυτόφωτος, αυτόνομος, ανεξάρτητος

Ελέγξιμος → αδιαμφισβήτητος, αναντίρρητος

Ευθύνη → ανευθυνότητα

Ελεύθερη → δέσμια, ανελεύθερη

Αδυναμία → δύναμη, ισχύς, επικράτηση

β) Συνώνυμα

Αρετή → προτέρημα, χάρισμα

Γνώμη → άποψη, επιχειρηματολογία

Ισχύς → εξουσία, δύναμη, επιβολή

Περιφρουρώ → προστατεύω, προφυλάσσω

Φρόνημα → σθένος, ιδεολογία

B4.

α) Η σύνταξη είναι ενεργητική. Η αντίστοιχη παθητική : « ... γιατί εδώ η αυθεντία, όταν κι όπου υπάρχει, με τρόπο πάντως ελέγξιμο, δεν περιφρουρείται από καμιά αστυνομική δύναμη»

β) Η σύνταξη είναι παθητική. Η αντίστοιχη ενεργητική : «Ο άνθρωπος δεν θα χάσει τη μάχη ενόσω θα υπάρχει καταφυγή του λόγου, το βιβλίο»

Γ. «Διαλληλία» και συνύπαρξη βιβλίου - υπερτεχνολογίας

Δείγμα της εκπαιδευτικής δυσπραγίας αλλά και της γενικότερης κρίσης ηθικοπνευματικών αξιών και κοινωνικών θεσμών, όπως συνηθίζεται να λέγεται, αποτελεί τα τελευταία χρόνια η καθιερωμένη συνήθεια εμάς των μαθητών να

καταστρέφουμε τα σχολικά εγχειρίδια στο τέλος κάθε σχολικής χρονιάς. Προτού όμως κατηγορηθούμε για ιερόσυλη πράξη καταστροφής, για έκφραση βαρβαρότητας και ευτέλειας από τους μεγαλύτερους που με διάθεση επιθετικής ευθυνολογίας ασκούν υπεροπτικά κριτική, καλό θα ήταν να διερωτηθούμε για τα βαθύτερα αίτια μιας τέτοιας «ασεβούς» συμπεριφοράς.

Αρχικά το σύστημα παιδείας από την πρώτη ως την τελευταία βαθμίδα δεν καλλιεργεί το είδος «σκεπτόμενος άνθρωπος», με ανεπτυγμένη κριτική αντίληψη και ανώτερες υπαρξιακές αξιώσεις, αλλά επιμένει στην ποσοτική, συσσωρευτική και χρησιμοθηρική αντίληψη για την μάθηση, στην παροχή πλήθους αναχρονιστικών τυποποιημένων, εγκεφαλικών και τεχνοκρατικών γνώσεων που νεκρώνουν τα πνευματικά μας ενδιαφέροντα παρεμποδίζοντας την ανάπτυξη της πρωτοβουλίας, της δεισδυτικής σκέψης, του διερευνητικού πνεύματος, της δημιουργικής φαντασίας. Παράλληλα η απαίτηση για μηχανιστική εκμάθηση αποστεωμένων γνώσεων, τα ανιαρά, συχνά απαρχαιωμένα, χωρίς αισθητικές αναζητήσεις, προκλήσεις, και ευρύτερα πολιτιστικά και κοινωνικοπολιτικά ενδιαφέροντα εγχειρίδια καλλιεργούν την ολοκληρωτική αποστροφή προς το βιβλίο αιτιολογώντας την εκδηλούμενη καταστροφική μανία μας. Είναι, δηλαδή, ένας άτυπος τρόπος έκφρασης εκδικητικού προς αυτά μένους.

Από την άλλη οι προτροπές γονέων και εκπαιδευτικών να θέσουμε στόχους πνευματικούς, να καταξιώσουμε τη σημασία της γνώσης που αποτελεί εχέγγυο επιτυχίας, επαγγελματικής καταξίωσης και κοινωνικής υπεροχής ακούγεται ρήση κενή και αναιμική. Κι αυτό γιατί σε μια εποχή αποπνευματοποίησης οι υλιστικές επιδιώξεις υποκαθιστούν τα πνευματικά ιδανικά, ενώ κριτήριο αξιολόγησης, μέσο κύρους και γοήτρου κοινωνικού αποτελεί το «έχειν», η οικονομική ισχύ και όχι το «είναι» η ηθική και πνευματική ποιότητα. Άλλωστε η γνώση πια δε εξασφαλίζει σίγουρη επαγγελματική αποκατάσταση και δεν αποτελεί εφαλτήριο οικονομικής και κοινωνικής ανόδου.

Εξάλλου μέσα σ' αυτό το κοινωνικό γίγνεσθαι που κινείται στους ρυθμούς της ηλεκτρονικής επανάστασης εμείς οι νέοι γοητευόμαστε από τον ελκυστικό και μαγευτικό κόσμο της τεχνολογίας με το πληθωρικά και εντυπωσιακά μέσα που διαθέτει ώστε οι παραδοσιακές μέθοδοι μάθησης μας φαίνονται μονότονες, κουραστικές, παρωχημένες, ατελέσφορες.

Είναι επομένως απαραίτητο να αξιοποιηθεί η νέα τεχνολογία και στο σχολικό χώρο. Κι αυτό γιατί συνδυάζοντας εικόνα, λόγο, ήχο μπορεί να προσφέρει γνώση μέσα από μια διαδικασία ελκυστική, ευχάριστη και ενδιαφέρουσα. Άλλωστε με τη χρήση υπολογιστών μπορούν να διευρυνθούν οι κυρίαρχες εκπαιδευτικές μέθοδοι. Ο μαθητής παράλληλα με τη πνευματική προσφορά των σχολικών βιβλίων, μπορεί να

έχει εύκολη πρόσβαση σε όλη την έκταση της κωδικοποιημένης γνώσης, να επισκέπτεται μέσω τηλεπικοινωνιακών διαδρομών το κυβερνοχώρο και να αντλεί πλούσιο πληροφοριακό υλικό από παγκόσμιες βάσεις δεδομένων. Επιπροσθέτως η ηλεκτρονική τεχνολογία προσφέρει προγράμματα διδασκαλίας των γνωστικών αντικειμένων ασύγκριτα πιο πλούσια και αποτελεσματικά από τα καθιερωμένα διδακτικά βιβλία.

Αυτά αφήνουν περιθώρια στο μαθητή για αυτενέργεια, προσωπική αναζήτηση και ανεύρεση πληροφορίας που είναι η πιο αποτελεσματική πηγή γνώσης. Κινητοποιούν τη φαντασία, πλουτίζουν με προσλαμβάνουσες παραστάσεις τη σκέψη του μαθητή, καθώς τα ηλεκτρονικά μέσα προσφέρουν και εποπτικό υλικό, μεγιστοποιώντας το μορφωτικό αποτέλεσμα και περιορίζοντας τη μηχανιστική εκμάθηση. Τα ηλεκτρονικά εργαλεία προωθούν τη συνεργατική μάθηση, ενώ απεγκλωβίζουν το δάσκαλο από τον παθητικό ρόλο της αναμετάδοσης τυποποιημένων γνώσεων και τον μετατρέπουν σε καθοδηγητή, επόπτη της μαθησιακής διαδικασίας και εκμαιοτή της γνώσης.

Και όλα αυτά βέβαια χωρίς να αμφισβητούμε τη σημαντικότητα της παράλληλης συνύπαρξης των παραδοσιακών βιβλίων. Γιατί το βιβλίο δεν παύει να αποτελεί ένα αναντικατάστατο μορφωτικό μέσο που συνεπάγεται ενεργητική πνευματική παρουσία, ολόπλευρη διανοητική και συγκινησιακή εγρήγορση, έντονες διαλογιστικές διεργασίες που κινητοποιούν τον πνευματικό κόσμο του νέου εξασφαλίζοντας υψηλό ποσοστό αυτοευθύνης στην αυτοδιαμόρφωσή του. Άλλωστε η χρήση των ηλεκτρονικών υπολογιστών δεν αποκλείει αλλά επιβάλλει την παράλληλη αξιοποίηση της γνωστικής αξίας του βιβλίου.

Γι αυτό απαιτείται αρχικά ο εκσυγχρονισμός των σχολικών βιβλίων ώστε να ενεργοποιούν πνευματικές αναζητήσεις και να ελκύουν το ενδιαφέρον των νέων, αλλά και η προβολή της ανεκτίμητης πνευματικής προσφοράς του βιβλίου από φορείς κοινωνικοποίησης, μέσα ενημέρωσης και πνευματική ηγεσία.